

เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนก ตามการรับรู้ของนักศึกษา อาจารย์ ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครอง

Uniqueness and Identity of Praboromarajchanok Institute as Perceived by Students, Lecturers, Mentors, and Parents of the Students

นพชา สิงห์วีรธรรม^{1*}, กิตติพร เนาว์สุวรรณ², ยุพาดี ขันทบัลลัง³, อัมพล บุญเพียร¹,
สอาด มุ่งสิน⁴, รุ่งอรุณ กระมุทกาญจน์⁵

Noppcha Singweratham^{1*}, Kittiporn Nawsuwan², Yupawadee Kantabanlang³, Aumpol Bunpean¹,
Sa-ard Moongsin⁵, Rungaroon Kramutkant⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ เพื่อค้นหาเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนก ตามการรับรู้ของนักศึกษา อาจารย์ ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครอง สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวน 180 คน จากวิทยาลัยในสังกัดของสถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 4 แห่ง โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์กลุ่มแบบกึ่งโครงสร้าง รวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มย่อย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า 1. เอกลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนก ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการรับรู้ต่อเอกลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนก สรุปได้ดังนี้ 1) สถาบันแห่งความมั่นคงของชีวิต 2) สถาบันอันทรงเกียรติ และ 3) สถาบันสุขภาพของวงการสาธารณสุขไทย ทั้งนี้มีประเด็นที่ควรพัฒนาคือ ชื่อของสถาบันที่ไม่บ่งบอกถึงภารกิจหลัก การรับนักศึกษาที่ไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อหลายช่องทางและให้กว้างขวางมีระบบการรับแบบโควตาเป็นการเสียโอกาสในการรับนักศึกษาในพื้นที่ที่มีความต้องการเข้ามาศึกษา ขาดความเป็นมืออาชีพของการตลาดและการประชาสัมพันธ์ 2. อัตลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนก พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการรับรู้ถึงอัตลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนก ที่เด่นชัดและมีความต่างจากสถาบันการศึกษาอื่นๆ คือ 1) พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีคุณธรรมจริยธรรมสูง 2) ความโดดเด่นของทักษะด้านการปฏิบัติ และ 3) ความโดดเด่นของการเข้าใจและเข้าถึงชุมชน ดังนั้นควรมีการประชาสัมพันธ์ และการตลาดในเชิงรุก ตลอดจนการเสริมสร้างกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ให้กับนักศึกษาภายใต้การบูรณาการกับการสร้างสรรค์การจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่และพัฒนาการศึกษาในด้านต่างๆ บนพื้นฐานของความทันสมัยทางเทคโนโลยีและองค์ความรู้

คำสำคัญ: เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ สถาบันพระบรมราชชนก

¹ วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข กาญจนภิเษก

¹ Kanchanabhisek Institute of Medical and Public Health Technology

² วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี สงขลา

² Boromarajonani College of Nursing, Songkhla

³ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี สุราษฎร์ธานี

³ Boromarajonani College of Nursing Suratthani

⁴ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี สรรพสิทธิ์ประสงค

⁴ Boromarajonani College of Nursing Sanpasithiprasong

⁵ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

⁵ Sirindhorn College of Public Health Ubon Ratchathathani

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: noppcha@hotmail.com)

Abstract

The qualitative study is aimed to explore the uniqueness and identity of Praboromarajchanok Institute (PBRI), the Ministry of Public health. The informants is composed by students, lecturers, mentors and the student's parent from the 4 colleges under the Praboromarajchanok Institute (PBRI), supervision. The informants were recruited by purposive sampling technique. There were 180 informants participating in this study. Data collection using focus group interview technique for conducting the data the informants. The study data was analyzed by content analysis.

The study was found that: 1. The uniqueness of the PBRI that can be divided into 3 themes; 1) the institute with stability of life 2) the honor institute and 3) the healthcare institute of the Ministry of Public health. In addition, it can be noticed that the name as "Praboromarajchanok Institute" perhaps not well known and it could not reflect the main duty from the institute name. The admission system without well advertising was became a weak point in terms of the variety of the applying students. 2. The identity of the PBRI that can be categorized into 3 themes; 1) Having a high moral character 2) Expert in healthcare practice and 3) Understanding and reaching the community Regarding the study results, it can be suggested that the PBRI should have an active promoting as well as have a well advertising the study programme for the prospective students. Moreover, the PBRI should have a plan for develop the student's critical and creative thinking with a modern teaching technique and technology.

Keywords: Uniqueness, Identity, The Praboromarajchanok Institute

บทนำ

เอกลักษณ์ (Uniqueness) หมายถึง ความสำเร็จตามจุดเน้นและจุดเด่นที่สะท้อนให้เห็นเป็นลักษณะโดดเด่นเป็นหนึ่งของสถานศึกษาหรือความสำเร็จของสถาบัน ในขณะที่อัตลักษณ์ (Identity) หมายถึง บุคลิก ลักษณะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามปรัชญา/วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบัน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.), 2555) สถานศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาอัตลักษณ์ โดยจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการกระทำเชิงจริยธรรม เน้นคุณค่าที่ดี และให้อยู่ในจิตสำนึกของคนทุกคน จนกลายเป็นวัฒนธรรมเชิงจริยธรรม สามารถปฏิบัติหรือแสดงออกทางการกระทำ จนเกิดเป็นคุณสมบัติของอัตลักษณ์ในที่สุด (Lickona, 2004) โดยขั้นตอนการธำรงรักษา อัตลักษณ์ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสะท้อนการปฏิบัติของสถาบันการศึกษาเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึก 2) การจัดการความเสี่ยงโดยการพิจารณาตรวจสอบ ประเมินผล แผนงานอย่างละเอียด และ 3) มีการเรียนรู้ประสบการณ์ นวัตกรรม ร่วมกันจากเพื่อน (Lasater, 2010) ดังนั้นทั้งเอกลักษณ์และอัตลักษณ์จึงเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการของสถาบันการศึกษาส่งผ่านมายังความรู้สึกและแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมของนักศึกษาในสถาบันนั้นๆ

สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยบังคับบัญชาของวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วยวิทยาลัยพยาบาล วิทยาลัยการสาธารณสุข วิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขกาญจนาภิเษก วิทยาลัยการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร วิทยาลัยนักรับการสาธารณสุข มีหน้าที่ในการสนับสนุน ควบคุมกำกับวิทยาลัยในสังกัดให้มีการดำเนินงานให้ครบทั้ง 4 ภารกิจหลักคือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม โดยได้กำหนดเอกลักษณ์ของสถาบันว่า "สร้างคนจากชุมชนเพื่อตอบสนองระบบสุขภาพชุมชน" และเอกลักษณ์ของนักศึกษาว่า "การให้บริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์" ประกอบด้วย จิตบริการ (Service Mind) การคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking) และการส่งเสริมให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วม (Participation) (สถาบันพระบรมราชชนก, 2554)

แต่จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของนักศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกที่ผ่านมา โดยการศึกษาของกิตติพร เนาว์สุวรรณ, เสริมศักดิ์ วัฒนาภรณ์ และวิฑูรย์ ดิษยะศริน สัตยารักษ์ (2558) เป็นการศึกษาองค์ประกอบย่อยของอัตลักษณ์ ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านจิตบริการ ได้แก่ คุณภาพการบริการแบบองค์รวม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ คุณลักษณะเชิงวิชาชีพ และการดูแลอย่างเอื้ออาทร 2) ด้านการคิดเชิงวิเคราะห์ ได้แก่ คุณลักษณะนักคิดเชิงวิเคราะห์ และทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ และ 3) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ ได้แก่ ด้านส่งเสริมการดูแลตนเองและการเสริมสร้างพลังอำนาจ ด้านการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย การศึกษา ของสายสวาท เภาพงษ์ และคณะ (2554) พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีอัตลักษณ์ ด้านความซื่อสัตย์ แต่งกายสะอาด ปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตร มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้รับบริการทุกระดับ เคารพในสิทธิและศักดิ์ศรีของผู้รับบริการ รักษาความลับและผลประโยชน์ของผู้รับบริการ ปฏิบัติการพยาบาลด้วยความเต็มใจและเอื้ออาทร ให้ความรู้ คำแนะนำ เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการและญาติดูแลตนเองได้ และการศึกษาของจตุรรัตน์ กิจสมพร และคณะ (2560) พบว่าอัตลักษณ์การเคารพในคุณค่าศักดิ์ศรี ของความเป็น มนุษย์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .48) รองลงมาคือ รักษาความลับของผู้รับบริการ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = .60) และ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = .57) สำหรับข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีลักษณะช่างซักถาม ($\bar{X} = 2.97$, SD = .69) มีความรอบรู้ในเรื่องที่ศึกษา ($\bar{X} = 2.98$, SD = .65) ซึ่งเป็นการดำเนินงานวิจัยเชิงปริมาณที่เป็นเพียงการกำหนดองค์ประกอบย่อยของอัตลักษณ์ และการประเมิน อัตลักษณ์ของนักศึกษาตามกรอบที่กำหนด ยังไม่มีการวิจัยเชิงคุณภาพที่สอบถามเกี่ยวกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนกตามการรับรู้ของนักศึกษา บุคลากร และผู้ปกครอง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะค้นหาการรับรู้เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถาบันพระ บรมราชชนก ตามการรับรู้ของกลุ่มบุคคลดังกล่าวขึ้นอันจะเกิดประโยชน์ต่อการสร้างรูปแบบการพัฒนาเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถาบันและนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อค้นหาเอกลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนก ตามการรับรู้ของนักศึกษา อาจารย์ ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครอง ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
2. เพื่อค้นหาอัตลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนก ตามการรับรู้ของนักศึกษา อาจารย์ ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครอง ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยนักศึกษา อาจารย์ บุคลากร ครูพี่เลี้ยงในแหล่งฝึก และผู้ปกครองนักศึกษาของวิทยาลัย ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) กำหนดคุณสมบัติเป็นจังหวัดที่มีทั้งวิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยการสาธารณสุข ทั้งนี้เนื่องจากมีนักศึกษาหลายหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรพยาบาลบัณฑิต หลักสูตรสาธารณสุขชุมชน หลักสูตรทันตสาธารณสุข และหลักสูตรเทคนิคเภสัชกรรม ประกอบด้วยวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จังหวัดพิษณุโลก และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งสิ้น 180 คน มีดังนี้ (ตารางที่ 1)

- 1) นักศึกษาที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยการสาธารณสุขที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง กำหนดคุณสมบัติเป็นนักศึกษาทุกชั้นปีที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 3 ปีการศึกษา 2559
- 2) อาจารย์และบุคลากร ที่ปฏิบัติงานด้านการสอน และสายสนับสนุนในวิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยการสาธารณสุขที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง กำหนดคุณสมบัติมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี
- 3) ครูพี่เลี้ยงในแหล่งฝึกของวิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยการสาธารณสุขที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง กำหนดคุณสมบัติเป็นบุคลากรที่มีประสบการณ์การเป็นพี่เลี้ยงนักศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกไม่น้อยกว่า 1 ปี

4) ผู้ปกครอง เป็นบิดามารดาของนักศึกษาที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยการสาธารณสุขที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ให้ข้อมูล

วิทยาลัย	นักศึกษา (คน)	อาจารย์/บุคลากร (คน)	ผู้ปกครอง (คน)	ครู พี่เลี้ยง (คน)
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก	20	10	-	10
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พิษณุโลก	20	10	-	10
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น	20	10	10	10
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น	20	10	10	10

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่มแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi- structured Interview) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสาร และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบด้วยแนวคำถาม 2 ข้อ ได้แก่ 1) เอกลักษณะของสถาบันพระบรมราชชนก ควรเป็นอย่างไร และ 2) อัตลักษณ์ของนักศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ อาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น และสถาบันพระบรมราชชนก และผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนและความเข้าใจตรงกันในประเด็นคำถามก่อนนำไปใช้จริง

2.2 เครื่องบันทึกเสียง

2.3 สมุดจดบันทึก สำหรับจดข้อมูล

2.4 แฟ้มข้อมูลของผู้วิจัย สำหรับเก็บข้อมูลที่ได้จากการจำแนก และจัดหมวดหมู่ของข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 18 ครั้ง ในวิทยาลัยการสาธารณสุข สิรินธร จังหวัดพิษณุโลก วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พิษณุโลก และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น ช่วง เดือนมิถุนายน - เดือนสิงหาคม พ.ศ.2560 โดยจัดเป็นกลุ่ม ๆ ละ 10 คน ไม่รวมผู้วิจัย มีผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม มีแนวคำถาม 3 ข้อ โดยให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็น โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้กระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น มีผู้จดบันทึก 2 คน (Note-taker) ใช้เวลาสนทนากลุ่มประมาณ 1.30 - 2.00 ชม. เมื่อสนทนาเสร็จในแต่ละวิทยาลัยผู้วิจัยสรุปใจความสำคัญแล้วให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง หลังจากนั้นมีการถอดเทปแบบคำต่อคำ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ (Crabtree & Miller, 1992)

1. การจัดแฟ้ม (Establishing files) คือการนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทบทวน และจัดหมวดหมู่
2. การลงรหัสข้อมูล (Coding the data) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาลงรหัสหมวดหมู่ของข้อมูล
3. การจัดประเภทของข้อมูล (Identify unit) โดยพิจารณาจากรหัส นำรหัสของข้อมูลที่มีอยู่มารวบรวมในการจัดประเภทข้อมูลที่มีรหัสคล้ายคลึงกันจะจัดอยู่ด้วยกัน
4. การพัฒนาและการสร้างหมวดหมู่ (Developing categories) นำข้อมูลที่จัดประเภทโดยแยกประเภทเป็นหัวข้อย่อยๆ ที่มีความสอดคล้องในเนื้อหาและเจเนนความถี่ของคำหรือข้อความที่ปรากฏในเนื้อหา มีการตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาตีความเพื่อพัฒนาและสร้างหมวดหมู่ของข้อมูล
5. การเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของหมวดหมู่ (Interpretively determine connections) นำหมวดหมู่ของข้อมูลที่จัดได้มาหาความสัมพันธ์กัน
6. การตรวจสอบความถูกต้อง (Verify) นำข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วมาตรวจสอบซ้ำเพื่อให้เกิดความถูกต้องของข้อมูล
7. การสรุปและรายงานการวิจัย (Report) ผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา การเขียนรายงานมีความคิดรวบยอดที่สมบูรณ์ กระชับ ชัดเจน และมีการนำเสนอผลการวิจัยเป็นลักษณะพรรณนา (Descriptive explanation)

ผลการวิจัย

1. ด้านเอกลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึงเอกลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนก ดังนี้

1.1 สถาบันแห่งความมั่นคงของชีวิต ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการให้นิยามของสถาบันพระบรมราชชนกว่า เป็นสถาบันที่ให้ความรู้สึกที่มั่นคง เนื่องจากการเข้ามาศึกษาต่อในสถาบันพระบรมราชชนกนั้น นักศึกษาและครอบครัวยังคงมั่นใจได้ว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้จะได้รับการบรรจุให้เข้ารับราชการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข อันนำมาซึ่งความรู้สึกแน่นอนในอนาคตของตนเอง หรืออนาคตของบุตรหลานในมุมมองของผู้ปกครอง จากความรู้สึกดังกล่าวจึงอาจส่งผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการสมัครเข้ารับการเข้าศึกษาต่อในสถาบันพระบรมราชชนก ดังคำพูด:

“นึกถึงการศึกษายาสสุขภาพ จบมามีงานรองรับ โอกาสไปได้ไกลกว่าเด็กมหาวิทยาลัยในด้านสายงาน”(Student B1)

“วิทยาลัยที่ดี จบไปแล้วมีงานทำ ส่วนมากคนจะคิดว่าไปเรียนมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงก็จริง แต่จบแล้วต้องไปดิ้นรนหางานทำ ทำให้เรามีอาชีพที่มั่นคงกว่า” (Student D3)

“ลูกสอบได้มหาวิทยาลัยขอนแก่นแล้วสละสิทธิ มาเข้าสาธารณสุขเพราะจบมาแล้วมีงานทำ” (Parent A5)

1.2 สถาบันอันทรงเกียรติ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่คิดเห็นว่าเป็นสถาบันอันทรงเกียรติและเมื่อกล่าวถึงสถาบันพระบรมราชชนกกลุ่มตัวอย่างมีการเชื่อมโยงระหว่างสถาบันพระบรมราชชนกกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันที่นำมาซึ่งความยิ่งใหญ่และภาคภูมิใจของนักศึกษาและผู้ปกครอง ดังคำพูด:

“รู้สึกสุดยอดเพราะเราเรียนในสถาบันของพระมหากษัตริย์”(Student C3)

“การที่ลูกได้มาเรียนที่นี่ ดีใจภูมิใจเพราะที่นี่เป็นโรงเรียนของพระเจ้าแผ่นดิน”(Parent D7)

นอกจากนี้อาจารย์และครูพี่เลี้ยงในแหล่งฝึก คิดว่าชื่อของสถาบันพระบรมราชชนก เป็นนามสถาบันที่มีเกียรติ เป็นสถาบันที่เสมือนว่าเป็นของกษัตริย์ ดังคำพูด:

“เป็นสถาบันที่ได้ยินชื่อแล้วทำให้เกิดความภาคภูมิใจ เป็นสถาบันของเชื้อพระวงศ์ที่มาเรียนแล้วจะมีคุณภาพ”

(Lecturer C4)

1.3 สถาบันสุขภาพของวงการสาธารณสุขไทย ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนให้ความคิดเห็นว่าเมื่อกล่าวถึงคำว่าสถาบันพระบรมราชชนกก็จะนึกถึงการศึกษาศาสตร์ทางด้านสุขภาพที่สามารถสร้างองค์กรที่ให้ความรู้แก่ประชาชน และผลิตบัณฑิตทางด้านพยาบาลและสาธารณสุขออกไปรับใช้สังคมไทย

“เป็นจุดเริ่มต้นของการผลิตบุคลากรด้านสาธารณสุข เพื่อไปให้บริการสุขภาพ” (Student D12)

“ว่าเป็นระบบมีหลายหน่วยงาน เป็นหน่วยงานอยู่บนพื้นฐานสถาบันพระบรมราชชนก รู้ว่ามีวิทยาลัยพยาบาล วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร” (Parent A10)

อย่างไรก็ตามยังมีผู้ให้ข้อมูลบางคนที่ไม่ทราบว่าสถาบันพระบรมราชชนก คือหน่วยงานอะไร ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากชื่อของสถาบันที่ไม่บ่งบอกถึงภารกิจหลัก กล่าวคือ ไม่มีคำว่าวิทยาลัย/มหาวิทยาลัยระบุไว้ จึงทำให้ผู้คนบางส่วนไม่ทราบว่าคือสถาบันที่ทำหน้าที่อะไรในสังคม ดังคำพูด:

“สถาบันพระบรมราชชนก ฟังชื่อไม่สื่อภารกิจหน้าที่ ชื่อบ่งบอกว่าเป็นของราชการไม่ทำอะไร” (Student C9)

นอกจากนี้ยังพบข้อคิดเห็นที่สำคัญของผู้ให้ข้อมูลที่มีต่อสถาบันพระบรมราชชนก คือ การรับนักศึกษาที่ไม่ได้มีประสบการณ์ผ่านสื่อหลายช่องทางและให้กว้างขวางกับประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจ

“เคยไปประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสถาบัน ปรากฏว่านักเรียนไม่มีใครรู้จักเลย มีตัวตนอยู่ใหม่ มีสถานที่ตั้งหรือเปล่านั้นก็ไหน คือเป็นสถาบันที่มีคนรู้จักน้อย ควรประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ เทคโนโลยี ไม่ต้องเยอะสั้นๆ แต่น่าสนใจ มีรายละเอียดหลักสูตร และวิทยาลัย” (Lecturer A15)

อีกประเด็นที่น่าสนใจที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า ระบบการรับแบบโควตาเป็นการเสียโอกาสในการรับนักศึกษาในพื้นที่ที่มีความต้องการเข้ามาศึกษา ดังคำพูดของอาจารย์และครูพี่เลี้ยงบางท่าน:

“จุดด้อยตรงที่เราจะต้องเดินมาหาเราแต่กรอบนอกไม่มีโอกาสรู้” และ “มีแต่คนอยากมาเรียน ของเรามีเงื่อนไขจังหวัดนี่ก็เกิน ถึงแม่ว่ารู้จักแต่ก็มาไม่ได้ เคยพาลูกไปสมัครที่มหาวิทยาลัยอื่นเขาก็มีนะ แต่ก็รับหมด” (Lecturer B8)

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนหนึ่งยังคงเห็นว่า สถาบันพระบรมราชชนกยังไม่มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการไม่มีเอกลักษณ์หรือตัวตนที่ชัดเจน ขาดความเป็นมืออาชีพของการตลาดและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ดังคำพูดที่ว่า:

“จุดขายการตลาดยังไม่ชัดเจน การประชาสัมพันธ์ผ่านโซเชียลสำคัญ ควรเอามาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และอีกอย่างควรมีระบบมีมาตรฐาน มหาลัยหากนักศึกษาเขาไม่ดีก็ไล่ออกเพราะถือว่าตัวเองยังดูแลตัวเองไม่ได้แล้วจะไปดูแลสุขภาพคนอื่นได้อย่างไร อาจารย์ไม่ดีก็ออก แต่สถาบันเรารักเด็ก อาจารย์ก็เป็นข้าราชการส่วนใหญ่ไล่ออกไม่ได้ เรื่องมาตรฐานที่ไม่ชัดเจน ไม่เด็ดขาดนี้ เขาเรียกว่าตะแกรงกรองรั่ว ระบบการสอบเข้าก็เช่นกัน เราเน้นที่เกรด แต่กระบวนการสัมภาษณ์นั้นไม่เน้น บางคนเกรดไม่ถึงแต่มีความตั้งใจมาเรียน แต่บางคนเกรดถึงแต่ไม่ได้ตั้งใจมาเรียน จึงไม่มีใจรัก จึงอยากให้ใช้ระบบการสัมภาษณ์ให้มีบทบาท” (Lecturer A6)

สำหรับเอกลักษณ์ที่ว่า “สร้างคนจากชุมชนเพื่อตอบสนองระบบสุขภาพชุมชน” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนกในขณะนั้น ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มองเห็นเอกลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนก ด้านตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน ในทางบวก ทั้งนี้ เรื่องของการสร้างคนจากชุมชนเพื่อตอบสนองชุมชนจัดว่าเป็นเอกลักษณ์ที่ค่อนข้างเด่นชัดของสถาบันพระบรมราชชนก ดังคำพูด:

“เป็นการถือว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ชื่นชม เป็นเอกลักษณ์ที่เด่นมาก การให้โอกาสกับคนในชุมชน ที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้กลับไปทำงานในชุมชน” หรือ การมองภาพของความสัมพันธ์ภาพของการพัฒนาชุมชน จากบัณฑิตที่จบไป เช่น “เห็นด้วย ชอบ เพราะเป็นคนจากชุมชนอยู่แล้ว ถ้าได้คนในชุมชนจะสอดคล้องกัน อยู่แล้ว เขาเข้าถึงชุมชนได้ง่ายกว่า เป็นคนในพื้นที่อยู่แล้วจะมีประสิทธิภาพมากกว่า” (Mentor D1)

ในทางกลับกัน ยังคงมีผู้ให้ข้อมูลบางคน มองว่าเอกลักษณ์ดังกล่าว ถือเป็นข้อเสียเปรียบของสถาบัน เนื่องจากบัณฑิตที่จบไปจะต้องกลับ ไปในชุมชนตนเองเท่านั้น ขาดโอกาสที่ดีในการเลือกงาน ไม่เกิดการแข่งขันในตลาดแรงงาน

ต้องยอมจำนนกับสิ่งที่มีอยู่ เช่น การไม่ได้รับการบรรจุ ดังคำพูด:

“มีความรู้สึกว่าจะไปแล้วไม่บรรจุเป็นข้าราชการ รู้สึกว่าจะอยู่ยาก” (Mentor C5)

หรือบางคน คิดว่า เอกลักษณ์นั้นไม่มีความจำเป็นเพราะในความเป็นจริงเด็กรุ่นใหม่สามารถมีความก้าวหน้าจากการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอยู่ในชุมชนของตนเอง ดังคำพูด:

“มองว่าไม่จำเป็นว่าจะให้คน มองว่าแค่ชุมชน ไม่จำเป็นต้องอยู่กับที่ ไม่ใช่ผลิตเพื่อสร้างชุมชน เด็กรุ่นใหม่ ความคิดเปลี่ยนไปเยอะ ถ้ามีโอกาสสร้างสรรค์ได้ก็เกิดความคิดที่หลากหลาย หรือ “การสร้างคนควรเป็นใครก็ได้ ที่จะมาทำงานให้กับชุมชน ก็น่าจะได้ ควรจะเปิดรับกว้างๆมากกว่า มาจากใดไหนก็ได้ แต่อยากให้ได้คนที่อยากจะทำมาทำงานให้กับชุมชน และเป็นหน้าที่ของวิทยาลัยที่จะต้องมาให้ความรู้กับเขาให้เขาใจชุมชน” (Lecturer C4)

สำหรับเอกลักษณ์ในด้านวิสัยทัศน์ของสถาบันพระบรมราชชนกนั้น จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า วิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ เนื่องจาก ความไม่สอดคล้องของสิ่งที่ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ เช่น คำพูดที่ว่า

“วิสัยทัศน์ไม่สำคัญเท่า Process” และ “ของเราจบ ดร.มาก แต่งงานวิจัยตก QA ร่วง ตามหลังเขา 5 ปี 10 ปี ผลงานวิชาการแย่มาก งบประมาณ unit cost น้อยลง เด็กที่มาจากเราสู่เด็กมหาวิทยาลัยไม่ได้ สอบบรรจุไม่ผ่าน ได้สัก 5% 10% เด็กมหาวิทยาลัยสอบได้หมด กวาดหมด” (Lecturer B16)

ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างบางท่านเห็นว่าวิสัยทัศน์ปัจจุบันมีความขัดแย้งในตัวเอง ตามที่ว่า:

“เอกลักษณ์ มุ่งคนในพื้นที่ แต่เป็นสถาบันชั้นนำมันยาก การสร้างเด็กเราไม่ได้มาจากชุมชน จากพื้นที่เป็นแค่ส่วนหนึ่ง ในภาพทุกคนที่มีการเรียนรู้อยู่ได้ หลายๆ ที่ก็มีเหมือนกับเรา ทำอย่างไรจะทำให้ชัดเจนได้” (Lecturer B11)

โดยเฉพาะวิสัยทัศน์ที่มีในเรื่องของการเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของสถาบัน กลุ่มตัวอย่างยังคงมองเห็นว่ายังคงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตผลงานทางด้านวิชาการของอาจารย์ของวิทยาลัยในสังกัดยังคงมีน้อย ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากภาระงานที่ยังไม่เอื้อต่อการผลิตผลงานทางวิชาการอย่างเต็มรูปแบบ ดังคำพูดที่ว่า

“เป็นสถาบันชั้นนำ เรายิงตามหลังมหาวิทยาลัย หลาย ๆ มหาวิทยาลัย เราแทบจะอยู่ท้าย ๆ ของการพัฒนา ดูจากการผลิตผลงานทางวิชาการ งานวิจัยตกทุกปี ปัญหาใหญ่มาก วิ่งตามเขา มีความล่าช้าทางวิชาการ” (Lecturer D5)

2. ด้านอัตลักษณ์ของนักศึกษาในเรื่องการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (SAP) จากการสนทนากลุ่มนักศึกษาและครอบครัวส่วนใหญ่ มองอัตลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนก เพียงแค่มีจิตทางด้านจิตบริการ นักศึกษามีความเข้าใจอัตลักษณ์ในส่วนของการจิตบริการว่าเป็นการดูแลผู้ช่วยดูแลยุติมิตร ให้บริการมนุษย์ทุกคนด้วยความเท่าเทียมกัน ผู้ปกครองจะให้ความคิดเห็นของการผลิตนักศึกษาที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ ด้วยการมีบริการที่ดี พุดจาไปเพราะ

อย่างไรก็ตามจากข้อมูลที่ได้จากครูพี่เลี้ยงบางท่านที่คิดว่า จิตบริการมันเป็นเรื่องที่วัดยาก เพราะบางครั้งนักศึกษาอาจมีสิ่งเหล่านี้อยู่เดิมก่อนที่จะเข้ามาศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก ครูพี่เลี้ยงไม่ได้พบสิ่งเหล่านี้ในเด็กของสถาบันพระบรมราชชนกทุกคน และครูพี่เลี้ยงบางท่านคิดว่า นักศึกษาไม่ได้แสดงพฤติกรรมออกมาตามอัตลักษณ์ที่กำหนด ทั้งนี้ครูพี่เลี้ยงมองว่าลักษณะของอัตลักษณ์ที่มีอยู่ไม่ได้นำไปสู่การพัฒนาให้นักศึกษาให้สอดคล้องกับสิ่งที่ตั้งไว้ ดังคำพูด จากครูพี่เลี้ยงบางท่าน:

“เด็กเราเป็นอย่างนั้นจริงไหม อัตลักษณ์ต้องพูดแล้วให้เห็นว่าคือเด็กจากสภ. คือได้นะคำนี้แต่มีคำอื่นอีกไหม คำนี้ใครๆก็ใช้กัน บางโรงพยาบาลก็ใช้ ทำให้มันมองไม่ออกว่าจริงแล้วมันเป็นของใคร มันแสดงความเป็นตัวตนของเด็กสภ. จริงหรือเปล่า” หรือ “นักศึกษาไม่ได้ออกมาแบบนั้น” (Lecturer B16)

โดยเฉพาะด้านจิตวิเคราะห์ อาจารย์และครูพี่เลี้ยงยังคงเห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีจุดอ่อนในทักษะทางด้านนี้อยู่มาก ดังคำพูด

“เรื่องจิตวิเคราะห์เด็กของเรายังไม่ถึง อาจจะเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนยังมีน้อย ส่วนมากเป็นในคาบแรก ควรให้มีส่วนร่วมวิธีอื่นด้วย” (Lecturer C13)

สำหรับด้านอัตลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนก จากการสนทนากลุ่ม พบว่า หากมีการกล่าวถึงนักศึกษาในสถาบันพระบรมราชชนก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ถึงอัตลักษณ์ของนักศึกษาที่เด่นชัดและมีความต่างจากสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ดังนี้

2.1 พฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณธรรมจริยธรรมสูง กล่าวคือ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะมองเห็นถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณธรรมจริยธรรมในการใช้ชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การพูดจา ความคิดหรือการตัดสินใจของนักศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ล้วนแล้วแต่แสดงออกถึงความรักในเชิงจริยธรรม เช่น การให้ความเคารพผู้ที่มีความอาวุโสกว่า ดังคำพูดจากครูพี่เลี้ยงคนหนึ่ง:

“การมีความเคารพนอบน้อม เด็กในสถาบันพระบรมราชชนกจะเป็นธรรมเนียมในการเคารพรุ่นพี่ เมื่อเราเจอคนที่มียุมากกว่า ไม่ว่าจะอาชีพอะไร ฐานะอะไร เราก็จะเคารพ นอบน้อม เวลาขึ้นวอร์ดก็จะเป็นเส้นทึบเฉพาะตัว พี่เลี้ยงจะเอ็นดู” หรือในแง่ของความรับผิดชอบ “ความรับผิดชอบ เพราะว่าเราได้ฝึกตั้งแต่การเรียนในชั้นเรียนว่าจะต้องรับผิดชอบต่อเพื่อนในห้องด้วย เมื่อมีรุ่นน้องก็ต้องรับผิดชอบต่อรุ่นน้องด้วย รวมไปถึงตอนฝึกก็ต้องรับผิดชอบต่อคนไข้ด้วย” นอกจากนี้ นักศึกษาของสถาบันจะมีมารยาทที่ดี “ต้องยอมรับว่าที่พี่สอนมารยาท เวลาพี่แถมมา หรือพี่ใหญ่ มา แต่เราไม่สนว่าใคร แต่เราต้องยกมือไหว้” (Lecturer A8)

2.2 ความโดดเด่นของทักษะด้านการปฏิบัติ กล่าวคือ นักศึกษาในสถาบันพระบรมราชชนก เมื่อมีการฝึกปฏิบัติงานในแหล่งฝึกหรือเมื่อสำเร็จการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มองเห็นว่า นักศึกษามีทักษะในการปฏิบัติที่ดี เมื่อเทียบกับสถาบันอื่นๆ ดังคำพูดของนักศึกษาที่กล่าวว่า:

“การปฏิบัติเชิงวิชาชีพที่โดดเด่น เวลาขึ้นฝึกอาจารย์พี่เลี้ยงประจำแหล่งฝึกจะคาดหวังกับเรามากในศักยภาพ เมื่อขึ้นฝึกคู่กับสถาบันอื่น สถาบันเราจะโดดเด่นในการปฏิบัติมาก” (Student D10)

ดังนั้น ด้วยคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น พบว่า บัณฑิตจากสถาบันพระบรมราชชนกอาจจะยังเป็นที่ต้องการของตลาดเนื่องจากการปฏิบัติงานได้ดีกว่า สถาบันการศึกษาอื่น เช่น ครูพี่เลี้ยงได้กล่าวว่า

“อยากได้เด็กของสถาบันพระบรมราชชนก ที่เข้ามาแล้วเป็นงานเลย แต่ที่สำคัญเราไม่มีตำแหน่งในการจ้างงาน” หรือ “มหาวิทยาลัยเน้นการสอน ในโรงพยาบาล ทั้งเรียนทั้งฝึก วิทยาลัย เรียนแล้วค่อยไปฝึก ถ้าเข้ามาทำงานรับของวิทยาลัยเราก่อน การปฏิบัติงานเราทำดี มหาวิทยาลัย เก่งงานวิชาการ ตอบได้หมด แต่ปฏิบัติไม่ได้” (Mentor A1)

อย่างไรก็ตาม อาจารย์และครูพี่เลี้ยงบางท่านให้ความคิดเห็นว่า แมวนักศึกษามีทักษะในการปฏิบัติที่ดีแต่จะไม่ค่อยทราบเหตุผลของการปฏิบัติหรือความรู้ที่ใช้เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติอื่นๆ ดังคำพูด:

“การทำหัตถการดีกว่าความรู้ เก่งในด้านการปฏิบัติมากกว่า” หรือ “เราได้มีการฝึกปฏิบัติกับคนไข้จริง สถานการณ์จริง ทำให้เกิดความคุ้นชินมากกว่าสถาบันอื่น แต่ในทางกลับกันเราก็จะอ่อนเรื่องวิชาการถึงแม้จะตอบคำถามได้ แต่รายละเอียดจะไม่เท่าสถาบันอื่น” (Mentor A5)

2.3 ความโดดเด่นของการเข้าใจและเข้าใจชุมชน จากการศึกษา อัตลักษณ์ที่ชัดเจนอีกอย่างหนึ่งของนักศึกษาในสถาบันพระบรมราชชนก คือ ทักษะในเรื่องของการทำงานร่วมกับชุมชน นักศึกษาที่เป็นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มองเห็นว่าตนเองมีความโดดเด่นในเรื่องของการทำงานในชุมชน เช่น คำกล่าวของนักศึกษาและผู้ปกครอง

“ผลิตพยาบาลมาเพื่อชุมชน เขาออกเข้าใจชุมชน ฝึกงานก็มีแต่ชุมชน วิทยาลัยก็อยู่ในชุมชน เป็นพยาบาลเพื่อชุมชน เราเข้าถึง เราเข้าใจระบบสุขภาพได้มากขึ้น” (Student C1)

“เขาถึงชุมชนได้ เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ไม่ถือตัว มีสัมมาคารวะ มากกว่าเด็กมหาวิทยาลัย มีความอดทน” (Parent B9) นอกจากนี้ ครูพี่เลี้ยงได้ให้ความคิดเห็นว่า หากนักศึกษาของสถาบันมีความโดดเด่นในเรื่องชุมชน นักศึกษาสามารถที่จะทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ได้ดีเช่นเดียวกัน ตามคำพูด:

“เก่งเรื่องชุมชน เขาจะทำงานร่วมกับกระทรวงหลักที่เขาไปทำงานทั้ง 4-5 กระทรวงได้ดี เขาเป็นผู้นำด้านสุขภาพ ไม่ว่าจะทำงานกับ อบต. หรือ อบจ. กับด้านการเมืองท้องถิ่น” (Mentor B1)

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าเอกลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนก คือเป็นสถาบันอันทรงเกียรติที่นำมาซึ่งความยิ่งใหญ่และภาคภูมิใจ เนื่องจากการเชื่อมโยงระหว่างสถาบันพระบรมราชชนกกับสถาบันพระมหากษัตริย์และเป็นสถาบันที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านสุขภาพที่สามารถสร้างองค์กรที่ให้ความรู้แก่ประชาชน โดยเอกลักษณ์ การสร้างคนจากชุมชนเพื่อตอบสนองระบบสุขภาพชุมชนเป็นสิ่งที่โดดเด่นและชัดเจนของสถาบัน ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันพระบรมราชชนกเดิมชื่อสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้รับพระราชทานนามและพระลัญจกรจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เช่นเดียวกับชื่อวิทยาลัยพยาบาลและชื่อวิทยาลัยการสาธารณสุขก็ได้รับพระราชทานนามให้มีพระนาม ของพระบรมวงศานุวงศ์ จึงทำให้อาจารย์ นักศึกษา และผู้ปกครองมีความภาคภูมิใจ (สถาบันพระบรมราชชนก, 2558) สอดคล้องกับการศึกษาของชัยณรงค์ ชื่นผณี และชูเกียรติ โพนแก้ว (2552) พบว่า นักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์มีเอกลักษณ์ที่ความภาคภูมิใจ ได้แก่ คำว่า “ราชภัฏ” การสะท้อนให้เห็นความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ด้วยคำว่า “คนของพระราชา ข้าของแผ่นดิน” การใช้ตราสัญลักษณ์ “พระลัญจกร” การใช้สีม่วงและดอกอินทนิลแทนความเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ การสื่อสารด้วยตัวแทนความเป็นลูกพญาพนาเมือง

สำหรับทัศนะด้านลบพบว่า ชื่อของสถาบันที่ไม่บอกถึงภารกิจหลัก เนื่องจากสถาบันพระบรมราชชนกเป็นหน่วยงานหนึ่งในสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข ตลอดจนการรับนักศึกษาที่ไม่ได้มีการประกาศอย่างเป็นทางการและกว้างขวางให้กับประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจ ขาดการประชาสัมพันธ์ รวมถึงระบบการรับแบบโควตาเป็นการเสียโอกาสในการรับนักศึกษาในพื้นที่ที่มีความต้องการเข้ามาศึกษา ในภาพรวมพบว่าสถาบันพระบรมราชชนกยังไม่มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน ขาดความเป็นมืออาชีพของการตลาดและการประชาสัมพันธ์ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ที่รับผิดชอบงานที่ชัดเจน อีกทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบยังเป็นส่วนงานหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มอำนวยการเท่านั้น ทำให้ภารกิจไม่ชัดเจน นอกจากนี้สถาบันพระบรมราชชนกมีวิทยาลัยในสังกัดกระจายอยู่ ทั่วประเทศ ซึ่งทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์

2. อัตลักษณ์ของนักศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการรับรู้ถึงอัตลักษณ์ของนักศึกษาที่เด่นชัดและมีความต่างจากสถาบันการศึกษาอื่นๆ ได้แก่ 1) พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีคุณธรรมจริยธรรมสูง ประกอบด้วย การแต่งกาย การพูดจา ความคิดหรือการตัดสินใจ 2) ความโดดเด่นของทักษะด้านการปฏิบัติ และ 3) ความโดดเด่นของการเข้าใจและเข้าใจถึงชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานของวิชาชีพที่เกี่ยวกับสุขภาพนั้น อัตลักษณ์มีความสำคัญต่อความมั่นคงและภาพลักษณ์ที่ดีของวิชาชีพ ทำให้ได้รับความร่วมมือและไว้วางใจจากผู้รับบริการ (กิตติพร เนาว์สุวรรณ, เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์และวิวัฒน์ ชัยยะคริน สัตยารักษ์, 2558) ในด้านการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่มีคุณธรรมและจริยธรรมสูงสถาบันพระบรมราชชนกและวิทยาลัยในสังกัด ผลิตบุคลากรให้กับกระทรวงสาธารณสุข และมีการเน้นในเรื่องของการสร้างอัตลักษณ์ในการสร้างบุคลากรที่จะมาปฏิบัติงานให้กับกระทรวงสาธารณสุข ประกอบกับนักศึกษาที่เรียนอยู่ในสถาบันพระบรมราชชนกต้องอยู่หอพักในสถานศึกษา จึงถูกหล่อหลอมให้มีบุคลิกตามความต้องการของกระทรวงสาธารณสุขที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน สำหรับทักษะด้านการปฏิบัติงาน หลักสูตรการเรียนการสอนได้เน้นการฝึกปฏิบัติงานในสถานพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข ทำให้นักศึกษาได้รับการฝึกฝนและพัฒนาในภาคปฏิบัติ จากสถานที่ที่จะปฏิบัติงานจริงและได้รับการฝึกงานจากโรงพยาบาลในกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้นจึงส่งผลให้นักศึกษามีทักษะในการปฏิบัติงานได้ดี ความโดดเด่นในการเข้าชุมชน เนื่องจากสถาบันพระบรมราชชนกและวิทยาลัยในสังกัด ได้มีอาจารย์ที่มาจากสถานบริการเข้ามาสอนและเป็นอาจารย์พิเศษทำให้นักศึกษาได้รับการถ่ายทอดจากประสบการณ์จริง รวมทั้งในหลักสูตรได้เน้นการปฏิบัติงานในพื้นที่เพื่อตอบสนองกับความต้องการของกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้นนักศึกษาจึงมีความพร้อมในการปฏิบัติงานในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของจรัสรัตน์ กิจสมพร และคณะ (2560) พบว่า นักศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกมีอัตลักษณ์ด้านจิตบริการมากที่สุด รองลงมาคือด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ และด้านการส่งเสริมให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วม ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นคุณสมบัติที่โดดเด่นของนักศึกษาในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกหลักสูตร

สรุป

เอกลักษณ์และอัตลักษณ์มีความสำคัญต่อการเป็นสถาบันการศึกษาของกระทรวงสาธารณสุข โดยด้านเอกลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนก ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แสดงทัศนะด้านบวกว่า สถาบันพระบรมราชชนกเป็นสถาบันอันทรงเกียรติที่นำมาซึ่งความยิ่งใหญ่และภาคภูมิใจ เนื่องจากมีการเชื่อมโยงระหว่างสถาบันพระบรมราชชนกกับสถาบันพระมหากษัตริย์และเป็นสถาบันที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านสุขภาพที่สามารถสร้างองค์กรที่ให้ความรู้แก่ประชาชนโดยเอกลักษณ์ การสร้างคนจากชุมชนเพื่อตอบสนองระบบสุขภาพชุมชนเป็นสิ่งที่โดดเด่นและชัดเจนของสถาบัน สำหรับทัศนะด้านลบพบว่า ชื่อของสถาบันที่ไม่บ่งบอกถึงภารกิจหลัก การรับนักศึกษาที่ไม่ได้มีการประกาศอย่างเป็นทางการและกว้างขวางให้กับประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจ ขาดการประชาสัมพันธ์มีระบบการรับนักศึกษาเข้าศึกษาแบบโควตาโดยกำหนดสัดส่วนจากต่างจังหวัด จึงเป็นการเสียโอกาสในการรับนักศึกษาในพื้นที่ที่มีความต้องการเข้ามาศึกษา ในภาพรวมทำให้สถาบันพระบรมราชชนกยังไม่มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน ขาดความเป็นมืออาชีพของการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ส่วนด้านอัตลักษณ์ของนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ถึงอัตลักษณ์ของนักศึกษาที่เด่นชัดและมีความต่างจากสถาบันการศึกษอื่น ๆ ได้แก่ 1) พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีคุณธรรมจริยธรรมสูง ด้านการแต่งกาย การพูดจา ความคิดหรือการตัดสินใจ 2) ความโดดเด่นของทักษะด้านการปฏิบัติ และ 3) ความโดดเด่นของการเข้าใจและเข้าถึงชุมชน

ข้อเสนอแนะ**ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์**

สถาบันพระบรมราชชนก ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีคิด/กระบวนการได้มาและกระบวนการพัฒนานักศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของสถาบันให้มีความโดดเด่น พยายามดึงศักยภาพที่มีอยู่ออกมาให้เด่นชัด และพัฒนาสิ่งเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการมี การประชาสัมพันธ์ และการตลาดในเชิงรุก การเสริมสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์ให้กับนักศึกษาที่บูรณาการควบคู่กันไปกับการสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ๆ ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนานักศึกษาในด้านต่างๆ บนพื้นฐานของความทันสมัยทางเทคโนโลยีและองค์ความรู้และที่สำคัญคือการส่งเสริมนักศึกษาได้ใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษารูปแบบการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างและพัฒนาเอกลักษณ์ เอกลักษณ์ของสถาบันพระบรมราชชนกอันเกิด ความโดดเด่นและการเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของสถาบัน

รายการอ้างอิง

- กิตติพร เนาว์สุวรรณ, เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และวิหวัธ ดิษยะศริน สัตยารักษ์. (2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้ อัตลักษณ์ของนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 7(3), 59-73.
- จุรีรัตน์ กิจสมพร และคณะ. (2560). อัตลักษณ์บัณฑิตของสถาบันพระบรมราชชนก. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์
- ชัยณรงค์ ชันผณี และชูเกียรติ โพนแก้ว. (2552). การหาอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์โดยการมีส่วนร่วม. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สถาบันพระบรมราชชนก. (2554). คู่มือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอัตลักษณ์บัณฑิต สถาบันพระบรมราชชนก. นนทบุรี: ยุทธธินทรการพิมพ์.
- สถาบันพระบรมราชชนก. (2558). ประวัติสถาบันพระบรมราชชนก. ค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2560, จาก <http://www.pi.ac.th/group/52>.
- สายสวาท เฝ้าพงษ์ และคณะ. (2554). อัตลักษณ์บัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา. นครราชสีมา: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ). (2555). รายงานผลการประเมินคุณภาพ
ภายนอก รอบสาม ระดับอุดมศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

Crabtree, B. F. & Miller, W. L. (1992). *Doing Qualitative Research*. London: SAGE Publications.

Lasater, K. (2010). Are We Having An Identity Crisis. *Journal of Nursing Education*, 49(12), 663-664.

Lickona, T. (2004). "Why Character Matters." Chapter 2 in *Character Matters: How to Help Our Children Develop Good Judgment, Integrity, and Other Essential Virtues*. New York: Touchstone.